

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IV. Contemplatio Dei in caligine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Corpus quod corruptitur, aggravat animam, & deprimit: tertia inhabitaio tensum multa cogitatem. Bene ergo salutum hoc silentium non integra, sed dimidia hora describitur; quia hic contemplatio nequam perficitur, quamvis ardenter inchoetur. Hac Gregorius,

TERTIÆ HIERARCHIÆ

GRADVS SECUNDVS.

CAPUT IV.

Contemplatio DEI in caligine.

Secundus &
multi
excellen-
tior gra-
duis.

SECUNDUS gradus, ac præcedenti multò nobilior, est, in quo DEUM inueniunt ac contemplantur, quasi in tenebris & in obscurissima caligine. Dicitur autem, teste Dionysio Ep. s. ad Doroth, divina caligo, quia est inaccessibilis lumen, in quo habuare DEVIS dicitur, inaccessibilis quidem existens propter excedentem claritatem, & in accessibili propter excessum supersubstantialis luminis effusione. Ita Dionysius. Quare hæc contemplatio nihil aliud esse videtur, quam defixus mens in immensam & inaccessibilem DEI lucem in intelligere oculum reverberantem, & sua immensitate leipsum abcondensem. De hac caligine se penitus in mentio fit in S. Scriptura; David psalm 17. Caligo sub pedibus ejus. Et 96 Posuit tenebras latitudinem suam. Et psal. 22. Nubes & caligo in circuitu ejus. Quare Salomon inquit 3. Reg. 8. Dominus dixit, ut habitaret in nebula, seu in alijs legenti, Dominus pollicitus est, ut habaret in caligine.

Dicitur vero hic secundus gradus a præcedenti. Primo, per majorē approximationē ad divinā unionem. Nam in primo gradu mens, pacatis passionibus,phantasmatisbus quasi confopinis, tranquille ac pūe DEUM, hæc confusa ac lub quadā generali incomprehensibilitatis ratione, concurrit. In secundo vero sentitur caligo illa siue inaccessibilis DEI lumen, quo non solum mens illuminatur perfectius quam in primo, sed etiam quasi solaribus radiis vicinior, fervet ardenter. In primo gradu, amoris vulnera anima faciuntur; in secundo ligatur, & præ amoris magnitudine ita laquet, ut nihil possit ei laus facere, præter unionem quam ardenter concupit cum dilecto; ad ipsum anhelat, in ipsum suspirat, explo inardet, ac in ipso solo desiderat requiesceat. Et ut sapienter scribit Richardus de grad. viol. char. Quidquid agat, quidquid sit, inutile imo intolerabile videtur, nisi in rem desiderii sui sinecum concurrat atque conducatur. Cum frui potest eo quod diligit, omnia parcer habere se credit. Sine illo barrent omnia, forderent universa. Si enim eo frui non possit, corpore deficit, & corde tabescit: consilium non recipit, rationis non acquiscit, nullam omnino consilationem admittit. In hoc autem gradu mens rabiens, & amoris numerate languida, sicut non potest alia meditari, sic nec potest aliena operari. Et in fine: Sit & habebit, bibendo tamen sicut suam non existinxit, sed quod amplius bibit, et amplius sit.

Alia dif-
ferentia:
In quo à
superiori
differat:
In qno à
secundus &
multi
excellen-
tior gra-
duis.

Praeterea in secundo gradu, amoris impetu anima sapè extra se raptur, incipiunt, vide incommunicabiles dilecti divitiae, multaque ei per DEI revelationem manifestantur. Sed nec eis contenta, iterum majori imperio & fervore unionem dilecti, omnia illa transcendens, ardenter concupit, quia in primo gradu minimè solent conungere. Ideoque iste secundus gradus est proxi-

ma ad beatissimam illam cum DEO conjunctio- nem dispositio, quam nos fruivimus & felicissi- mam unionem cum Mythis appellamus.

Differunt denique quam plurimum hi duo con- templationis gradus: quia sicut stella differt à stel- la in claritate, ita in divinis istis tenebris sive cali- gine sunt etiam varij perfectionis gradus; & tene- bræ majores differunt à tenebris minoribus, sive ur lumen maior à minori: & sicut, teste Salomone Prover. b. 4. Istorum semper a quasi lux splendens pro- cedit & crescit usque ad perfectam diem, ita quoque contemplativorum tenebrae & caligo usque ad perfectam noctem & caliginem mirabiliter crescunt & intendantur. Et hoc forsitan voluit significare David, cum dixit Psalm. 138. Sicut tenebre eius ita & lumen eius, id est, Sicut in lumine sunt perfectionis gradus, ita & in tenebris divinis jure des- bent constituti.

Hanc tenebrarum seu caliginis differentiam opimo experimento comprobatur contemplativa illa divina B. Angela de Fugino, qua cap. 2. s. agens de septima consolatione & visione, sic loquitur: Et post istud videt DEVM in tenebra una: & ideo in re- nebra, quia est maius bonum quod posset cogitari, nec intelligi; & omne quod potest cogitari, vel intelligi, non attingit ad illud. Et tunc data a suis anima spes certissima, una spes secreta & firmissima, una securitas de DEO continua, ita quod abstulit omnem timorem, & in illo bono, quod videtur ita in tenebra, recollegime totam, & effecta sum ita secura de DEO, quid nunquam possum dubitare de eo, quoniam DEVM habeam certissime; & in illo bono effectuissimo, quod videtur in tenebra, est modis spes mea tota recollecta & secura. Frequenter igitur video DEVM illo modo, & in illo bono, quod narrari exterius non potest, nesciam cogitari corde.

In illo inquam bono certissimo & inclusivo, quod intellego cum tantâ tenebra, habeo totam spem meam, & in videndo quidquid volo habere, totum habeo; quidquid volo scire, totum scio, & video ibi omne bonum. Nec anima in videndo potest cogitare de discessu illius boni, vel de discessu ab illo bono, nec quid debet a cetero discedere; sed delectatur ineffabiliter in illo omni bono, & nihil videt omnino anima quod narrari possit ore, nec etiam concipi corde; & nihil videt, & videt omnino omnia. Et quia illud bona est cum tenebra, ideo magis certissimum & magis su- perans omnia, quamq; magis videtur in tenebris, & est secretissimum. Et postea video cum tenebra, quod superat omnem bonam & omnia, & omne aliud est te- nebra, & omne quod cogitari potest, est minus illo bo- no.

Et infra: Sed isto modo quando videtur DEVS in tenebra, non appetit risum ore, nec servorem, nec devotionem in corde, nec serventem amorem; quia corpus non tremit, nec movetur, nec sic alteratur, sicut consuetus fieri in aliis; corpus enim nihil videret, sed anima videt, & corpus quietur, & dormit, & tran- scatur lingua, qui tunc nihil potest loqui. Et omnes amicitias, quas DEVS ostendit mihi multas & inenarrabiles, & omnia verba dulcia ab eo mihi data, & omnia dila data factaque in tantum sunt minus illo bono, quod video cum tenebra tantum, quod non ponit spem meam in illud, si possibile esset, quod essent omnia non vera, nullo ramen modo minuerent spem meam, nec minueretur spes mea securissima, que est certa illo omni bono, quod video cum tantâ tenebra. Ad istum autem predictum modum atrissimum, & omnino ineffabilem, videndi DEVM cum tantâ tenebra & suo permirabiliter gratia visionis, est mens mea tribus tantum vicibus elevata; quamvis multi & innueneris vi-

cibus viderim istud omne bonum semper cum tenebra, sed non prædicto altissimo modo cum tantæ tenebra.

Ecce infra: Video enim sanctam Trinitatem in tenebra, & in ipsa Trinitate quam video in tantæ tenebra, videtur nobis quid ego sum & maneam in eis medio: & illud trahit me plus quam alias aliqua quano bacterius habuerim, vel aliquid bonum quod viderim; ita quod ipsis non est comparatio ad illa. Hancen B. Angelus.

De hac quoque contemplatione, qua DEUS in caligine, sive in immensa luce conficitur, mentio passim fit apud Patres. D. Gregorius li. 4. in 1. Regum ad cap. 20. contemplationem ad DEI incircumscriptum lumen terminatam, quod idem est ac DEUM in caligine intueri, sic depingit: *Quidquid enim de omnipotente DEO humana mens potest cogitare, DEVS non est: sed dum cogitando cuncta transcedit, dum quidquid potest intime lucis, quidquid interne suavitatis & dulcedinis, quidquid spiritialis delectationis sibi singere minus illa esse creditur. Ad quamdam lucem tamen pervenit quis non est DEVS, sed quam inhabitat DEVS. Et quia tunc electi anima mirabiliter inflammatur, mirabiliter reficitur, ineffabiliter delectatione fruatur, cogitare cōpelletur, quam ineffabilis lux dulcedo & delectatio sit que ipse sit, sicut etiam immensa lux est illa quam inhabitat, & non est ipse. Ad Dominum quippe in Bethel Moyses ascenderat, quando cum eo in monte loquebatur: sed qui ad lucem pervenerat quam inhabitat DEVS, lucem quae ipse DEVS erat, quarebat dicens: Ostende mihi faciem tuam. De quo etiam scriptum est, quia loquebatur Moysi Dominus facie ad faciem.*

Quid est quod facit ad faciem Moyses cum Domino loquitur, & tamen Dominum obsecrat, ut faciem suam Dominus ostendat? Sed facies DEI, cognitio eius est. Cognoscitur autem DEVS per speculum, cognoscitur per seipsum. Per speculum hic, per seipsum in calo. Speculum vero est illa lux quam inhabitat DEVS: ipse autem lux illa, que ipse est. Moyses autem qui facie ad faciem DEVM videre dicitur, & ejus faciem ad videndum postulare, quid rectius designat, quam perfectionem electorum, qui jam speculum illius summis lucis intueri, sed tamen ad ipsam lucem veritatem perringere vehementer cupiunt? Ita quidem cognitio lucis, electorum desideria faciare non novit, sed excitare, illa vero & satiare & excitare. Nam tam jucundares est, ut ineffabiliter concupiscatur, & tamplena, ut qui jam semper hanc in magno desiderio videantur, semper ineffabiliter dulcedine satientur. Hæc Gregorius.

Richardus quoque hunc contemplationis gratiam non obscurè insinuat in Tract. de gradu viol. char. Sepe, inquit, sub hoc statu Dominus descendens de celo, sepe visitat sedentem in tenebris & umbras mortis, sepe gloria Domini implet tabernaculum fæderium. Sic tamen praesentiam suam exhibet, ut faciem suam minimè ostendat. Dulcorem suum infundit, sed decorum non ostendit. Infundit suavitatem, sed non ostendit claritatem. Savitas itaque eius sentitur, se spesies non certatur. Aduic nubes & caligo in circuitu eius, adhuc thronus eius in columna nubis. Est tenebrosus quidem & blandus admodum quod sentitur, sed nubilus omnino quod cernitur; nondum namque appetit in lumine. Et quamvis appareat in igne, magis tamen in igne accidente, quam illuminante: accedit namque effectum, sed nondum illuminat intellectum; desiderium inflammatur, sed intellectum non illuminatur. In hoc itaque statu anima dilectum suum sentire potest, sed, sicut dictum est, videre non potest. Et si videret quidem, videret quasi in nocte, videret velut sub nube, videret denique per speculum in enigma, nondum autem facie ad faciem. Vnde & dicit: Illumina faciem tuam super terram tuum.

D. Bonaventura itin. 5. dist. 6. sic inquit: Surge & resolute te, incognitus (ut possibile est) ad unum eum Deum; id est, eum qui super omnem cognitionem est: quia quidem restitutio vel resurrectionis sit per ipsum solus forte desiderium, & amorem super servidum, quæ nulla ratione inveniatur a investigatione potest esse cognita.

Ecce infra: Cessans enim in ista caligine ab operatione cognitionis, sed astantis desiderio solius DEI persiste ab ipso incogniti ipsi soli existit, & cognoscere videtur in ista caligine super intellectum, quia ad hoc cognoscendum non posset intellectus humanus & inocuitus attingere, non quod intellectus dicatur inocuitus à privatione potentie visiva, sed à privatione spiritualem actus visivis, dum ostiatur in illa caligine. Hæc ille, Qui subexit statim plures gradus ascensionis in spiritualem caliginem: quorum primus est, delinquere omnia sensibilitas; secundus, omnia intelligibilis tertius, ingredi caliginem ubi apparet DE. Denique de hac divina caligine omnes fertur. Expositores Dionysii multa & varia tradidere, quæ propter eorum obscuritatem non facile ab omnibus, nisi experti sint, capiuntur. Videamus etiam etiam Gerson in Tractat. de myst. Theolog. & de contemplat. mentis in Deum.

C A P V T V .

Modus contemplandi DEVM in caligine.

DE modo contemplandi DEUM in hac caligine præclarè agit Henricus Hatphilius lib. 3. myst. Theolog. part. 3. c. 23. cujus item ad brevitem methodum, ejus tamen verbi se uenit, reducemus. Postquam inquit, anima in imaginibus & similitudinibus tam corporeis quam intellectuibus DEVM est contemplata, & cum bujusmodi contemplationis modis minime possit esse contenta, complanata DEI agnitionem anima non conseruant, id est relata illis, anima dilecta totu[m] se precordis sublevat, ac defidit accendatur ad videndum dilectionem in sua gloria & mæta essentia, devote suspirans clamans & dicens: Domine, ostende nobis Patrem, & suffici nobis; Ioan. 14. & iterum Psal. 79. Oltende faciem tuam, & salvi erimus: considerans quid intuiri cognito, quæ DEVM in hac vita contemplatur in imaginibus & similitudinibus versatur, quibus DEVM veluti per instrumenta quadam, & non ex parte cognoscitur.

Hinc protinus oculum suum intellectualem ab omnibus imaginibus, etiam intelligibilius, quales sunt imagines Divinitatis, unitatis, trinitatis, boni, etc. denudare festinat; judicat ipsa luce clarior, quod haec omnia quantumcumque præcessa videbantur, DEVM tamen propriè non representant, sed tantum mensuram humane comprehensibilitatis & intelligentie.

Quapropter per nudam cognitionem suam non cessat intrare in illam divinam caliginem, ubi nimis in quadam DEI perfecta ignorantia constitutus, & velut inter duas mensas quasi praesane moritur a pietate: Nam ad mensam inferiorem, ubi DEVS in imaginibus umbraticè cognoscitur & diligatur, inclinatur se renuit: ad superiorem vero mensam, ubi DEVS in mæta sua gloriosa essentia conspicitur, accedens permittitur. Sic igitur maneret sedens in mæta caligine, & immediate coram ignote gloriose Divinitate presentia, suam ibi constitutens habitationem, ei quid illic sine medio lumen illud gloriosum in ipsa caligine resurgere non cessat, sicut mensa nostra tenet a lumen ipsius comprehendere non valeant.

Utrorū tamen dum in hac vita peregrinatur, habet